

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЕКСЛІБРИСТИКИ

для здобувачів вищої освіти

зі спеціальності

023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 0455/23

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)

«   » 2023 р.

Розробники: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Качуровська Діана Юріївна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Качуровська Діана Юріївна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 9 від «18» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«__» _____ 2023 р.

Гарант освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Вероніка ЗАЙЦЕВА

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2023 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристики дисципліни за формами навчання			
	денна	заочна		
Вид дисципліни	Вибіркова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150			
Курс	2			
Семестр	3	-	-	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	-	-	-	-
Обсяг кредитів	5	-	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	150	-	-	-
<i>Аудиторні</i>	40	-	-	-
<i>Модульний контроль</i>	10	-	-	-
<i>Семестровий контроль</i>	-	-	-	-
<i>Самостійна робота</i>	100	-	-	-
Форма семестрового контролю	Залік	-	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія та практика екслібристики» полягає у засвоєнні знань і практичних навичок з історії розвитку й головних художніх принципів створення екслібрису як різновиду графічного мистецтва.

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти базових знань у галузі історії костюму, стадій його еволюції від витоків до початку ХХІ століття.

У процесі вивчення та засвоєння даної дисципліни передбачається комплексне вирішення завдань підготовки фахівців:

- удосконалення графічної майстерності;
- розвиток власного авторського стилю;
- набуття навичок у мистецтві графіки для проєктів, що орієнтуються на індивідуального замовника;
- підтримка міждисциплінарних зв'язків;
- розвиток абстрактного й символічного мислення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

- ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК 5. Здатність розробляти та керувати проєктами.
- СК 1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену

творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

- СК 2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
- СК 6. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.
- СК 8. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій в контексті проведення мистецтвознавчих та реставраційних досліджень.
- СК 9. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого та/або декоративного мистецтва.

3. Результати навчання за дисципліною

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- художньо-символічні особливості екслібрису;
- сутність понять «символ», «алегорія», «метафора», необхідні для формування символічного змісту екслібрису;
- особливості розвитку книжкового знаку в історичному аспекті;
- головні принципи створення екслібрису.

вміти:

- виділяти ряд ознак особистості, кому належить книга, й відтворювати в екслібрисі;
- грамотно вирішувати композиційні задачі згідно художніх особливостей екслібриса;
- графічно інтерпретувати інформацію про власника книжкового знаку, враховуючи принцип новизни композиційного задуму.

Результати навчання:

- РН 1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва.
- РН 2. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.
- РН 3. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).
- РН 4. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
- РН 10. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва,

реставрації, основних принципів розвитку сучасного візуального мистецтва.

- РН 12. Представляти результати діяльності у науковому та професійному середовищі в Україні та у міжнародному професійному середовищі.

- РН 13. Вибудувати якісну та розгалужену систему комунікацій, представляти результати діяльності у вітчизняному та зарубіжному науковому і професійному середовищі.

- РН 15. Планувати професійну діяльність у сфері образотворчого і декоративного мистецтва, реставрації відповідно до потреб і запитів суспільства та ринку.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Історія екслібрису							
Тема 1. Вступ до дисципліни. Мета, завдання. Класифікація екслібрису. Витоки книжкового знаку.	12	2					10
Тема 2. Розвиток екслібрису протягом XV – XIX ст.	14	4					10
Тема 3. Екслібрис XX ст.	14	4					10
Тема 4. Історія української екслібристики	12	2					10
<i>Модульний контроль</i>	4						
<i>Разом</i>	56	12					40
Змістовий модуль II. Художньо-образні складові розробки екслібрису							
Тема 5. Структура екслібриса, символи, емблеми	14	4					10
Тема 6. Засоби художньої виразності	14	4					10
<i>Модульний контроль</i>	2						
<i>Разом</i>	30	8					20
Змістовий модуль III. Практика екслібристики							
Тема 7. Обрання теми. Пошуки мотивів.	12			2			10
Тема 8. Ескізування.	16			6			10
Тема 9. Робота в матеріалі (тема – за вибором здобувача)	16			6			10
Тема 10. Робота в матеріалі (тема – індивідуальний екслібрис здобувача)	16			6			10
<i>Модульний контроль</i>	4						
<i>Разом</i>	64			20			40
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
<i>Усього</i>	150	20		20			100

5. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Історія екслібрису

Тема 1. Вступ до дисципліни. Мета, завдання. Класифікація екслібрису. Витоки книжкового знаку (2 год.)

Екслібрис як особливий вид графічного мистецтва. Екслібрис (з лат. ex libris – «із книжок») – книжковий знак, невелика художньо виконана етикетка, де вказано, кому належить книжка. Головне завдання екслібрису – відображення особистості або характеру власника книги чи бібліотеки.

Класифікація: підрозділи й групи екслібрисів. Гербовий екслібрис (відтворює герб власника, характерний головним чином для XVI–XVIII століть); військовий книжковий знак, релігійний книжковий знак, книжкові внаки установ, екслібриси персон (відомих чи вигаданих), книжкові ярлики, надіпки книжкових магазинів, бібліотек.

Історія виникнення екслібрису. Середньовічна рукописна книга: написи власника на книгах «з книг» або «з бібліотеки» (ex bibliotheca). Початок книгодрукування (XV ст.) й новий спосіб позначення книг – наклеювання на внутрішньому боці обкладинки папірця з надрукованим написом «Ex libris» і прізвиськом власника книжки.

Перші екслібриси містили у собі віньєтки, потім знаки фамільного герба, відтискалися на корінці палітурки і називалися суперекслібрисом.

Основні поняття теми: екслібрис, суперекслібрис, мистецтво графіки, класифікація, геральдика.

Література основна: 1,2,3,4,6,8,11

Література додаткова: 2,5,9,10

Тема 2. Розвиток екслібрису протягом XV – XIX ст. (4 год.)

Один з ранніх екслібрисів належав німецькому ченцю аристократичного походження Хільбранду Бранденбургу (кінець XV ст.). З початку XVI століття у міру розвитку технології друкарства екслібриси виготовлялися художниками граверами на мідних пластинах шляхом травлення.

Малюнки для книжкових знаків: Лукас Кранах-старший, Альбрехт Дюрер, Х. Хольбейн Молодший.

Геральдичний характер екслібрису XVI–XVII ст. Урочистий стиль XVII ст. у XVIII ст. змінюються легкими, витонченими композиціями. Роботи Франсуа Буше. До середини XIX ст. візуальний ряд екслібрису розробляли майстри геральдичної символіки.

У XIX ст. власниками бібліотек стають представники різних станів, і сюжетний екслібрис витісняє гербовий. Йому надавали таке саме значення, як фамільному гербу. Фактично, він і був бібліотечним гербом власника, передаючись із покоління до покоління.

Кінець XIX–початок XX ст. – відродження мистецтва книжкового знаку. Книжковий знак став однією з найпоширеніших форм «малої» графіки. Зі

швидким поширенням культури екслібрису з'явилися Товариства його шанувальників, перше з яких було засновано в Лондоні в 1891 р., а 1896 р. – в США з осідком в Вашингтоні.

Основні поняття теми: герб, геральдика, книжковий знак.

Література основна: 2,3,4,6,7,8

Література додаткова: 2,5,7,8,9

Тема 3. Екслібрис ХХ ст. (4 год.)

Екслібрис кінця ХІХ – початку ХХ ст.: стиль модерн в роботах Коломана Мозера, Ефраїма-Моше Лілієна. Екслібрис у творчості провідних митців ХХ ст.: Пауля Клеє, Пабло Пікассо, Сальвадора Далі. Пошуки нових засобів виразності.

Основні поняття теми: стиль модерн, кубізм, футуризм, фовізм.

Література основна: 1,2,3,4,5,6

Література додаткова: 1,2,5,7,8,9

Тема 4. Історія української екслібристики. (2 год.)

В Україні друковані екслібриси започатковані на межі ХVІ–ХVІІ ст. До ХVІІІ ст. в екслібрисах переважали зображення гербів власників.

Екслібриси Г. Нарбута (1886–1920).

Виставка екслібрисів 1930 р. в Києві. 1931 р. – Гурток українських екслібрисистів, співзасновниками якого були історик І. Крип'якевич, І. Крушельницький та П. Ковжун. Збірник 1932 р. «Екслібрис».

Колекціонування екслібрисів. Сергій Сільванський (1893–1937), колекція якого нараховувала понад 3,500 зразків й була розпродана в час сталінських репресій; Володимир Савонько (1877–1937), колекція якого складалася з 10,000 примірників з експонатами переважно ХVІІІ–ХХ ст. та в 1941 році була вивезена до Російської національної бібліотеки; Сергій Фортинський (1906–1971) станом на 1970 рік зібрав 35,000 примірників.

Художники-графіки екслібрису: Юрій Нарбут, Микола Самокіш, Павло Ковжун, Микола Бутович, Ніл Хасевич, Святослав Гординський.

Український екслібрис за кородоном. Німеччина: Богдан Кравців, Микола Марковський, Яків Гніздовський, Франція – Андрій Сологуб, Польща – В'ячеслав Васьківський та Тирс Венгранович, Велика Британія – Роберт Лісовський, Аргентина – Віктор Цимбал, Канада – Мирон Левицький та Ліда Палій. У США в царині екслібристики працювали Яків Гніздовський, Микола Бутович, Любослав Гуцалюк, Едвард Козак, Мирон Білинський, Орест Слупчинський, Роман Василишин-Гармаш. Найвидатнішим збирачем екслібрисів в діаспорі вважають Миколу Кузьмовича.

Основні поняття теми: мистецькі стилі, графічні техніки, діаспора.

Література основна: 1,2,3,4,5,6

Література додаткова: 1,2,5,7,8,9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Художньо-образні складові розробки екслібрису

Тема 5. Структура екслібриса, символи, емблеми (4 год.)

Художнє рішення екслібрису – багатоаспектний процес візуалізації сучасної дійсності. Зображальна домінанта екслібриса як основа орнаментальності й декоративності.

Структура екслібриса: біографічний аспект, мистецтвознавчий аспект, психологічний аспект, культурно-історичний і порівняльно-історичний аспекти.

Основні поняття теми: символ, емблема, алегорія.

Література основна: 2,3,8,10,11

Література додаткова: 1,2,3,6,7,8

Тема 6. Засоби художньої виразності (4 год.)

Специфіка художньої мови книжкового знака. Дві домінантні складові художньої форми екслібрису – зображення (малюнок) та шриффт (напис, що ідентифікує володаря книги). *Графічний знак* – провідний засіб, що лежить у природі екслібрису і тому має вирішальний вплив створення художнього образу в екслібрисі. *Знак особистості* – важливий засіб екслібрису, що виділив його серед образотворчих мистецтв. *Мініатюра* – засіб компактного вираження ідеї художника (розмір – до 13 см по вертикалі), який визначив можливість збирання, колекціонування та вивчення екслібрисів (бібліофільського, мистецтвознавчого). Синтез – універсальний засіб екслібрису, що передбачає обов'язкове з'єднання, поєднання різних композиційних елементів (малюнку, слова, декору).

Основні поняття теми: модернізм, авангард, фовізм, кубізм, стиль голівудських зірок, ар деко, бостон, джемпер, ковбойка, теніска, баядерка, біжутерія, лама.

Література основна: 1,2,3,4,5

Література додаткова: 1,2,3,7,8,9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПРАКТИКА ЕКСЛІБРИСТИКИ

Тема 7. Обрання теми. Пошуки мотивів (2 год.)

Обрання спрямованості теми – індивідуальний екслібрис, екслібрис установи. Інтерпретація інформації в знакову складову. Палітра можливостей лінії, плями, штриха. закони, правила та прийоми, що й у станковій композиції. Дуже важливо вибрати центр композиції, застосувати ритми, досягти композиційної рівноваги.

Обов'язковим у композиційному рішенні екслібрису є включення шрифтових (літерних) написів слів «з книг» або «Ex libris», а також ім'я та прізвище власника книжкового знака (тобто кому художник присвятив екслібрис).

Література основна: 1,2,3,4,5,6

Література додаткова: 1,2,3

Тема 8. Ескізування (6 год.)

Робота над композицією. Пошуки формату, шрифту. Підготовка ескізів у чорно-білому варіанті. Тонове рішення частин/елементів рисунку. Розробка шрифтової композиції (ім'я володаря книги, девіз). Сміслові та композиційні навантаження шрифту.

Колористичне рішення.

Гармонійне об'єднання графічного зображення і шрифту. Схематизація, стилізація. Розподіл акцентів на головних і другорядних знаках. Побудова перспективи.

Основні поняття теми: шрифтова композиція, схематизація, стилізація.

Література основна: 2,3,4,5,6

Література додаткова: 1,2,3,6,7,9,10

Тема 9. Робота в матеріалі (тема – за вибором здобувача) (6 год.)

Перенесення ескізу, лінійного малюнка на поверхню матеріалу й гравіювання спеціалізованими інструментами. Увага на характер ліній або плям, які можуть вирішувати простір гравюри за допомогою різця.

Яким би не був екслібрис, він повинен залишатися книжковим знаком не лише за сюжетом, а й за зовнішнім виглядом: за композицією – струнким, т.к. – це емблема, за конфігурацією та розмірами не дуже великими, за фактурою, в ідеалі, близькою до фактури шрифтового набору, у зв'язку в єдиному «дуєті» текстової та образотворчої частини знака, за культурою образного рішення тексту, що добре читається з першого погляду, та іншими специфічними ознаками, важливість та потреба яких перевірена століттями. Зображення може бути асоціативним і просто декоративним.

Основні поняття теми: друкована графіка, емблема, шрифтовий набір.

Література основна: 2,3,5,6,7

Література додаткова: 1,2,3,7

Тема 10. Створення індивідуального екслібрису (6 год.)

Екслібрис як особистий графічний символ. Втіленні особистісних художньо-образних ідей. Розробка ідентичних, авторських характеристик, пошук відповідних символів, алегорій, метафор.

Види екслібрисів за обраними мотивами: вензелеві – з орнаментально розробленими ініціалами власника; сюжетні – зображення пейзажів, архітектурних мотивів, емблем, що образно відтворюють смаки, інтереси і уподобання, професію власника бібліотеки (набули популярності в ХХ ст.); портрет як рідкісний сюжетний варіант; шрифтові – поєднання набірної тексту з акцидентною волотою, лінією, вставленою іноді у прямокутну рамку, корона з прізвищем або просто ініціалами власника (зазвичай вказується лише ім'я, по батькові та прізвище власника).

Основні поняття теми: друкована графіка, символ, алегорія, метафора, емблема.

Література основна: 2,3,4,5

Література додаткова: 1,2,3,4

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Вид діяльності Здобувач вищої освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	6	6	4	4	-	-
Відвідування семінарських занять	1	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	10	10
Відвідування лабораторних занять	1	Не передбачено навчальним планом					
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	10	100
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом					
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	2	10	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		51		39		155	
Максимальна кількість балів:		245					
Розрахунок коефіцієнта:		245: 100=2,45					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Тема	Зміст завдання
Модуль I. Історія екслібрису		
1.	Вступ до дисципліни. Мета, завдання. Класифікація екслібрису. Витоки книжкового знаку.	Ознайомлення із зразками книжкового знаку раннього середньовіччя.
2.	Розвиток екслібрису протягом XV – XIX ст.	Ознайомлення із зразками книжкового знаку А. Дюрера
3.	Екслібрис XX ст.	Ознайомлення із зразками книжкового знаку П. Пікассо
4.	Історія української екслібристики	Ознайомлення із зразками книжкового знаку провідних українських митців.
Модуль II. Художньо-образні складові розробки екслібрису		
5.	Структура екслібриса, символи, емблеми.	Тлумачення символів на книжкових знаках середньовіччя.

6.	Засоби художньої виразності.	Аналіз засобів художньої виразності в есклібрисх Гординського.
		Модуль III. Практика есклібристики
7	Обрання теми. Пошуки мотивів.	Знайомство з колекціями українського есклібрис-клубу
8	Ескізування	Замальовки за рекомендацією викладача, демонстрація ескізів
9	Робота в матеріалі (тема – за вибором здобувача)	Замальовки мотивів
10	Робота в матеріалі (тема – індивідуальний есклібрис здобувача)	Замальовки мотивів

Критерії оцінювання: повний обсяг виконаного завдання – 5 балів; половина виконаного завдання – 3 бали; половина виконаного завдання – 1 бал.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.*

Модульний контроль за лекційним матеріалом проводиться у вигляді есе – письмового аналізу обраного есклібрису відповідно до тем модуля. Модульний контроль за практичними завданнями проводиться у вигляді демонстрації творчих робіт із стислим коментарем щодо характерних рис. Максимальний бал – 25 – виставляється за наявності усіх замальовок згідно тем курсу і змістовних відповідей.

Критерій	Змістовий вияв і композиційне оформлення критерію	Бали
1. Теза	Здобувач вищої освіти вправно формулює тезу, пов'язану із вибором методу аналізу	5
	Здобувач вищої освіти не формулює тези вправно	3
	Здобувач вищої освіти не формулює тези взагалі або формулює тезу, що не відповідає запропонованій темі	0
2. Аргументи	Здобувач вищої освіти наводить принаймні два доречні й переконливі аргументи, що відповідають обраному методу аналізу	4
	Здобувач вищої освіти наводить принаймні один доречний аргумент. Аргументи дублюють один одного, у другому аргументі перефразовано зміст першого. Один з аргументів не є доречним стосовно сформульованої тези	2
	Здобувач вищої освіти не наводить жодного аргументу або наведені аргументи не є доречними	0
3а. Приклад з мистецтвознавства	Аргументи підкріплені відповідним ґрунтовним аналізом творів мистецтва з використанням фахової термінології	4
	Аналіз творів має узагальнений характер. У прикладах є змістовні помилки, фахова термінологія використовується частково	2
	Аналіз складається з декількох речень і не містить фахової термінології	0
3б.	Здобувач вищої освіти наводить принаймні одну подію з	4

Приклад, що є історичною подією	історії чи суспільно-політичного життя, що є конкретно, локалізованою в часі та просторі й відповідає обраному методу аналізу	
	Приклади не відповідають обраному методу аналізу, не відповідають обраній темі дослідження; з фактичними помилками	2
	Приклади з історії, суспільно-політичного життя відсутні, або є недоречними	0
4. Логічність, послідовність	Висловлення демонструє зосередженість на запропонованій проблемі, цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу)	4
	У роботі є порушення логічності, цілісності, послідовності, змістовності окремих частин тексту не узгоджена	2
	Логіка викладу й цілісність відсутня, частини тексту змістовно не узгоджені	0
5. Висновок	Висновок відповідає запропонованій темі й органічно пов'язаний із тезою, аргументами й прикладами	4
	Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами	2
	Висновку немає; висновок не відповідає сформульованій у завданні тезі; висновок не пов'язаний з аргументами та прикладами	0

6.4. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання*

Семестровий контроль передбачений навчальним планом відповідно до освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом семестру.

6.5. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю*

Семестровий контроль передбачений навчальним планом відповідно до освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом семестру.

6.6. *Шкала відповідності оцінок*

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Теорія та практика екслібристики»

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		Змістовий модуль II			
Назва модуля	Історія екслібрису				Художньо-образні складові розробки екслібрису		Практика екслібристики			
Теми лекцій	Тема 1. Вступ до дисципліни. Мета, завдання. Класифікація екслібрису. Витоки книжкового знаку.	Тема 2. Розвиток екслібрису протягом XV – XIX ст.	Тема 3. Екслібрис XX ст.	Тема 4. Історія української екслібристики	Тема 5. Структура екслібриса, символи, емблеми	Тема 6. Засоби художньої виразності	-	-	-	-
	1 бал	2 бали	2 бали	1 бал	2 бали	2 бали	-	-	-	-
Теми практичних занять	-	-	-	-	-	-	Тема 7. Обрання теми. Пошуки мотивів.	Тема 8. Ескізування.	Тема 9. Робота в матеріалі (тема – за вибором здобувача)	Тема 10. Робота в матеріалі (тема – індивідуальний екслібрис здобувача)
							1 + 10 бал	3 + 30 бал	3 + 30 бал	3 + 30 бал
Сам. робота	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів	П. 6.2. 5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів				Модульна контрольна робота 2 25 балів		Модульна контрольна робота 3 25 балів			
Бали за модуль	51 бал				39 балів		155 балів			
Підсумковий рейтинговий бал	245 балів (коефіцієнт успішності: 245 : 100 = 2,45)									

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Каменецька Ю. Відображення авторського стилю в екслібрисах українських митців на міжнародних виставках-конкурсах у Бресті // *Культура і сучасність*. 2019. № 1. С. 260–267. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
2. Книжковий знак Наукової бібліотеки / Національний університет «Києво-Могилянська академія»; упоряд.: Н. В. Казакова, Т. О. Ярошенко. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2002. 80 с. (Наявний в бібліотеці Університету, 2 примірники).
3. Нестеренко П. Шістдесятники в мистецтві екслібриса. Слово і час: наук.-теорет. журнал/ Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка. Київ: Фенікс, 2015. № 9. С.29–39. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
4. Нестеренко П. Класик українського письменства в екслібрисі [Текст] / П. Нестеренко // *Слово і час*. Київ : Фенікс, 2016. № 8. С. 66–70.
5. Нестеренко П. Рисунок у мистецтві екслібриса // *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки*. 2010. № 17. С. 48–54. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
6. Олійник В. А. Принципи використання етностилістичних художніх засобів в українській книжковій графіці. *Мистецтвознавчі записки = NOTES ON ART CRITICISM* : збірник наукових праць. 2016. Вип. 30. С. 193–202. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
7. Попельницька О. Книги з бібліотеки Хведіра Вовка з автографами, екслібрисами та дарчими написами у книгозбірні Національного музею історії України // *Вісник Книжкової палати : науково-практичний журнал*. 2020. № 9. С. 32–38. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
8. Романенкова Ю. Український екслібрис останньої третини ХХ ст. у світовому контексті: основні еволюційні фази // *Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ, 2003. С. 102–105.
9. Соколов В. Український екслібрис у контексті світової історії книжкового знака. *Бібліотечна планета: науково-виробничий журнал*. Київ: Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. 2014. № 2. С.21–24. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
10. Ярова В. С. Ліногравюра в мистецтві екслібриса Харкова 1960–1970-х років. *Мистецтвознавчі записки = NOTES ON ART CRITICISM* : збірник наукових праць. 2018. Вип. 33. С. 251–258. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
11. Romanenkova J. The Bookplate in the Artistic Culture of Ukraine at the Turn of the 21st Century. *Tekst. Kniga. Knigoizdanie – Text. Book. Publishing*, 2021, 25, pp. 122–143.
<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/56451/1/%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B6%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BA>

[20%D0%B2%20%D1%85%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B9%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B5%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%8B%20%D1%80%D1%83%D0%B1%D0%B5%D0%B6%D0%B0%20XX%20%D0%B8%20XXI%20%D0%B2%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%B2.pdf](#)

Додаткова:

1. Белічко Н. Світ сучасника в екслібрисах Георгія Малакова // Мистецтвознавство України. 2001. № 2. С. 74–83.
2. Кізілова Г. Види графіки. Графічні техніки. Екслібрис: Урок-розслідування з образотворчого мистецтва. 7-й клас // Шкільний світ. Київ : Шкільний світ, 2016. № 4. С. 5–7 (Наявний в бібліотеці Університету, 2 примірника).
3. Мельник О. Я. Художньо-композиційні особливості книжкової графіки Г. Нарбута та можливості їх інтерпретації у сучасному графічному дизайні // Культура і сучасність : альманах. 2021. № 1. С. 104–108. (Наявний в бібліотеці Університету, 2 примірники).
4. Нестеренко П. Мистецтво шрифту в екслібрисі, його часові видозміни // Мистецтвознавство України. 2004. № 4. С. 326–333. (Наявний в бібліотеці Університету, 1 примірник).
5. Нестеренко П. Видавничий і друкарський знак // Наукові записки. 2010. № 22 (1). С. 133–138.
6. Нестеренко П. Історія українського екслібриса. Київ : Темпора, 2016.
7. Тупік В. Роль українських екслібрисистів у формуванні конкурентноспроможності українського графічного мистецтва на міжнародній арені // Молодий вчений. 2017. № 5 (45). С. 80–838.
8. Romanenkova J. The art of black-and-white in the ex-libris of Alexey Serdyuk // Encyclopaedia Bio-Bibliographical of the Art of the Contemporary Ex-Libris. 2000. № 27. P. 147–154.
9. Romanenkova J. Ex-libris in creative work of A. Litvinov // Contemporary International Ex-Libris Artists. 2002. № 1. P. 91–98.
10. Romanenkova J. Jeweller accuracy of graphic arts // Contemporary International Ex Libris Artists. 2005. № 5. P. 97–104.